

Partner	Pagina	Categorie opmerking	Suggestie / opmerkingen	omgang met opmerking	Reactie
BBO	Algemeen	Naam	Omdat er een nieuwe fase aanbreekt stellen de leden van het BBO voor om te praten over de Energiestrategie Twente (EST) in plaats van een 2.0 versie.	Overnemen	De EST 2.0 is vervangen door EST.
Almelo	Algemeen	Proces	Toelichting geven op welke wijze wel invulling is gegeven aan de ambities die zijn vastgelegd in de RES 1.0. Concreet afhechten zodat de stap naar een nieuwe vorm van samenwerking (EST 2.0) daar geen onderdeel meer van is	niet overnemen	De invulling van de ambities wordt doorlopend gemonitord, zowel nationaal als regionaal in Twente. Op grond van het NP RES wordt tweejaarlijks (tot 2030) een voortgangsrapportage gemaakt waarin wordt aangegeven hoe invulling wordt gegeven aan de ambities uit de RES 1.0. In juli 2023 is de eerste voortgangsrapportage vastgesteld in de vorm van de concept RES 2.0. De tweede voortgangsrapportage is als bijlage toegevoegd aan de concept EST. Het is ons niet duidelijk wat er met afhechten wordt bedoeld. Deze inbreng wekt de indruk dat de ambities uit de RES 1.0 niet meer geldig en actueel zijn. Dat is echter niet het geval. De in de RES 1.0 geformuleerde ambities zijn vastgesteld tot 2030 en niet herijkt, gewijzigd of herroepen. Tot 2030 blijven we invulling geven aan de in de RES 1.0 afgesproken ambities.
Almelo	Algemeen	Proces	We gaan op een andere manier samenwerken. Urgentie van dossiers verschillen per gemeente. Daarom Deels overnemen een beschrijving opnemen van rollen, taken en verantwoordelijkheden die randvoorwaardelijk zijn voor deze samenwerking		In de EST wordt niet gesteld dat we op een andere manier gaan samenwerken, maar dat wordt <i>verkend</i> hoe de samenwerking in de toekomst vorm kan krijgen. Dat wordt verkend voor alle energithema's die onderdeel uitmaken van het RES-proces (met uitzondering van de ruimtelijke inpassing van grootschalige opwek van duurzame elektriciteit). Voorstel is om te werken als 'coalition of the willing' wat concreet betekent dat we elkaar geen beleidsdoelen opleggen, maar gezamenlijk 'producten' ontwikkelen. De RES-partners maken uiteindelijk zelf de keuze of ze een gezamenlijk ontwikkeld 'product' overnemen, of niet. Het gezamenlijk ontwikkelen betekent niet dat partners ook op voorhand aan het resultaat daarvan gebonden zijn. Een beschrijving van rollen, taken en verantwoordelijkheden vooruitlopend op die verkenning is niet mogelijk. Een afbakening van rollen, taken en verantwoordelijkheden is het resultaat van de verkenningen en niet het startpunt.
Almelo	Algemeen	Proces	Op dit moment worden meerdere visies (zoals de energievisie Overijssel, POVI, p-MIEK) en beleidsstukken opgesteld die de onderwerpen in de EST 2.0 raken. Om de samenhang en volgorde van beleid te kunnen beoordelen dient een stuk "governance" aan de concept EST 2.0 te worden toegevoegd. Dit moet duidelijkheid geven in hoe visies, beleid en programma's zich tot elkaar verhouden.	Niet overnemen	Ook wij zien dat vanuit het Klimaatakkoord meerdere beleidstrajecten zijn ingezet, veelal in de vorm van nationale programma's, die elk hun eigen organisatie en governance kennen. Een overkoepelende governance ontbreekt. Het wordt niet inzichtelijker nu er ook vanuit het NPE beleid wordt opgesteld voor de periode 2030-2050. Hoe de governance daarvan wordt ingericht is afhankelijk van nieuwe interbestuurlijke afspraken waarop we niet vooruit kunnen lopen. Wij kunnen alleen keuzes maken over samenhang en governance binnen de kaders van het NP RES. De governance voor Twente ligt vast in de startnota RES Twente. Op basis van informatie van VNG wordt inzichtelijk gemaakt welke visies, beleidstrajecten en programma's voor de uitwerking van klimaat- en energiedoelen zijn opgezet. Dat overzicht maakt echter geen deel uit van de EST omdat het algemene informatie betreft. De governance, de samenhang en volgorde van beleid, is dus niet alleen aan de RES.
Cogas	Algemeen	Proces	Vanuit Cogas hebben wij op 20 augustus onze aanvullingen en waardering voor de notitie en het daarin opgenomen uitvoeringsprogramma al verwoord. Er zijn geen verdere aanvullingen wat ons betreft. Wij wachten geduldig de rest van het proces af.	Ter kennisgeving aannemen	

Dinkelland & Tubbergen	Algemeen	Proces	Concreet afhechten van de RES 1.0: toelichting geven op welke wijze invulling is gegeven aan de ambities die zijn vastgelegd in de RES 1.0. Zodat de stap naar een nieuwe vorm van samenwerking (EST 2.0) kan worden gemaakt, los van het RES-proces 1.0.	Niet overnemen	De invulling van de ambities wordt doorlopend gemonitord, zowel nationaal als regionaal in Twente. Op grond van het NP RES wordt tweejaarlijks (tot 2030) een voortgangsrapportage gemaakt waarin wordt aangegeven hoe invulling wordt gegeven aan de ambities uit de RES 1.0. In juli 2023 is de eerste voortgangsrapportage vastgesteld. De tweede voortgangsrapportage is als bijlage toegevoegd aan de concept EST. Het is niet duidelijk wat er met afhechten wordt bedoeld.. De inbreng wekt de indruk dat de ambities uit de RES 1.0 niet meer geldig en actueel zijn. Dat is echter niet het geval. De in de RES 1.0 geformuleerde ambities zijn vastgesteld tot 2030 en niet herijkt, gewijzigd of herroepen. Tot 2030 blijven we invulling geven aan de in de RES 1.0 afgesproken ambities, via het in het NP RES vastgestelde proces.
Dinkelland & Tubbergen	Algemeen	Proces	We gaan op een andere manier samenwerken. Daarom een beschrijving opnemen van rollen, taken en verantwoordelijkheden van de verschillende RES-partijen, die randvoorwaardelijk zijn voor deze samenwerking.	Zie punt 4	
Dinkelland & Tubbergen	Algemeen	Proces	Op dit moment worden meerdere visies en beleidsstukken opgesteld die de onderwerpen in de EST 2.0 raken. Denk aan landelijke en provinciale beleidsstukken/ structuren zoals PPE, omgevingsverordening, PMIEK, Energievisie, Regionale Structuur Warmte (RSW) etc. Om de samenhang en volgorde van beleid te kunnen beoordelen dient een stuk "governance" aan de concept EST 2.0 te worden toegevoegd. Dit moet duidelijkheid geven in hoe visies, beleid en programma's zich tot elkaar verhouden en wie en wat waarin leidend is.	Zie punt 5	
Dinkelland & Tubbergen	Algemeen	Proces	De inhoud/tekst van de concept EST 2.0 zal als geheel moeten worden getoetst n.a.v. uitwerking van bovenstaande opmerkingen en gecheckt moeten worden op volledigheid, uitvoerbaarheid, draagvlak en aannemen 'eigenaarschap' van concrete projecten of acties.	voor kennisgeving	Alle RES-partners zijn uitgenodigd inbreng te leveren op het concept van de EST. Deze reactienota geeft aan op welke wijze die inbreng verwerkt is. Het is aan het college van gemeenten, provincie en dagelijks bestuur van het waterschap om te bepalen op welke wijze en op basis van welke criteria zij de concept tekst willen toetsen.

Enschede	Algemeen	Proces	Samenwerking in subregio's Brede regionale samenwerking, waarin alle RES partners deelnemen, is niet perse op alle onderwerpen efficiënt en effectief. Het is verstandig om ook te kijken naar samenwerking op kleinere schaal. Dit geldt bijvoorbeeld bij de warmtetransitie. De oplossingen en aanpakken die gekozen worden voor de warmtetransitie verschillen binnen de regio. Het lijkt dan handiger om de samenwerking hierop aan te passen door in verschillende coalities samen te werken en de uitvoering op te pakken.	geen aanpassing tekst	We erkennen dat regionale samenwerking mogelijk niet op alle thema's efficiënt en effectief is. Het uitwerken van scenario's voor decentrale energiesystemen leidt tot een beeld van de onderlinge verbondenheid in het energiesysteem tussen RES-partners in Twente. Van daaruit kunnen conclusies worden getrokken over het schaalniveau waarop de samenwerking effectief kan worden ingericht. Deze uitwerking hebben we opgenomen in paragraaf 2.1 van de EST 2.0. Verder hebben we het voornemen opgenomen om te verkennen hoe de onderlinge samenwerking op de thema's netcongestie, lokaal eigendom en warmtetransitie efficiënt en effectief kan worden ingericht. Dit punt is voldoende in de tekst opgenomen. (Zie tekst in EST 2.0 pag. 9 een na laatste bullit.)
Enschede	Algemeen	Proces	Toekomstige rolneming partners In de afgelopen periode hebben we gezien dat een van de RES partners haar rol en bevoegdheid op een andere wijze dan verwacht heeft ingezet. Hoe voorkomen we dat dit een volgende keer weer gebeurt bij een van de RES partners? Wij zien graag dat er in de verdere verkenning van de thema's voor samenwerking ook expliciet aandacht is voor het benoemen en vastleggen van de rollen en bevoegdheden.	Deels overnemen	Door middel van nieuwe samenwerkingsafspraken willen we voorkomen dat een RES-partner haar rol en bevoegdheden op een andere wijze inzet dan voorzien. Dit punt is in de tekst opgenomen onder paragraaf 2.2. Het basisprincipe van de RES, volgend uit het NP RES, is juist om regie op energietransitie los van formele taken, rollen en bevoegdheden vorm te geven door middel van onderlinge afspraken tussen decentrale overheden. Er wordt in dat verband verwezen naar 'het trappenhuis van Thorbecke'; het uitgangspunt is dat er tussen formele taken, rollen en verantwoordelijkheden (het huis van Thorbecke) ruimte is om op basis van onderlinge afspraken tot overeenstemming te komen over het vormgeven van energietransitie en de regie daarop. Dit kernpunt van het RES-proces is de afgelopen periode in Twente niet tot wasdom gekomen en we zullen daar in een gewijzigde inleiding op de EST 2.0 aandacht aan besteden. Terugvallen op een afbakening van formele taken, rollen en bevoegdheden is niet het uitgangspunt van het RES-proces als zodanig. Een afbakening van taken en verantwoordelijkheden is uiteraard wel nodig als het gaat om het vormgeven van samenwerking in de uitvoering van beleid. Die afbakening is het resultaat naar de voorgenomen verkenningen naar samenwerking bij uitvoering van RES-afspraken. We zullen dat in de tekst expliciet benoemen.
Enschede	Algemeen	Proces	Mandaat college in samenwerking RES De rol van de gemeenteraad in de RES is gewijzigd. Waar de RES 1.0 nog is vastgesteld door de gemeenteraden, provinciale Staten en Algemeen Bestuur, is de vaststelling van de Energiestrategie Twente voorbehouden aan de colleges, GS en AB. Dit roept bij onze gemeenteraad de vraag op met welk bestuurlijk mandaat ons college afspraken maakt en besluiten neemt in RES verband. Wij snappen deze vraag. Wij zien ons mandaat binnen de reeds vastgestelde beleidskaders en visies liggen. Voor Enschede betreft dat de energievisie en de transitievisie warmte. Buiten deze kaders kunnen geen onomkeerbare besluiten worden genomen. Wij hechten er aan dat het mandaat benoemd wordt in de definitieve Energiestrategie Twente.	geen aanpassing tekst	Het mandaat van het college wordt ontleend aan de RES 1.0, die door 13 gemeenteraden, Provinciale Staten en AB van waterschap Vechstromen is vastgesteld. De EST bevat geen concrete afspraken die vertaald moeten worden naar een Omgevingsplan. We volstaan met instemming door colleges, Gedeputeerde Staten en Algemeen bestuur van Waterschap Vechtstromen. De EST is een Intentieverklaring om vervolg te geven aan de regionale samenwerking. Dat leidt niet tot nieuwe besluiten en past binnen de kaders van de RES 1.0.
Enschede	Algemeen	Proces	Samenwerking over de grens Er wordt in de Energiestrategie niet gesproken over samenwerking met onze oosterburen. Terwijl dit wel meerwaarde zou kunnen hebben, bijvoorbeeld op het onderwerp netcongestie, perslucht en ook waterstof, gezien de waterstofinfrastructuur die aan de andere kant van de grens al ligt en/of nog gerealiseerd gaat worden. We zouden dit graag opgenomen zien in de Energiestrategie.	Deels overnemen	Uit de tot op heden ingezette grensoverschrijdende energieprojecten blijkt dat uitwisseling van energie tussen Nederland en Duitsland buiten de energiehoofdinfrastructuur op grote juridische, technische en economische problemen stuit en daardoor niet kansrijk is. We gaan wel aandacht besteden aan de kansen die grensoverschrijdende samenwerking biedt. Hier zullen we een tekst over opnemen in het onderdeel over netwerk/netcongestie in het uitvoeringsprogramma.
Enschede	Algemeen	Proces	Organiseren werkbezoeken Het wordt zinvol geacht om vanuit het RES team nog meer aandacht te besteden aan het delen van kennis en ervaringen, bijvoorbeeld door het bezoeken van concrete casussen. En dan zowel goede voorbeelden, als ook projecten die niet van de grond zijn gekomen zodat we ook hiervan kunnen leren. Als goed voorbeeld willen we het windpark Nieuwleusen van Nieuwleusen Synergie noemen.	Overnemen	In het uitvoeringsprogramma is de mogelijkheid van werkbezoeken opgenomen. We nemen in het programma nog een onderwerp over kennisopbouw en kennisdeling op, waar specifiek aandacht is voor de mogelijkheid van werkbezoeken.

Enschede	Algemeen	Proces	Kosten samenhangend met uitvoering In de energiestrategie Twente 2.0 is een aantal acties benoemd die komende jaren worden opgepakt. Concretisering hiervan, waaronder de inzet en bekostiging van capaciteit en mensen volgt in een jaarplan. Dit jaarplan is er nog niet, zodat het nu niet duidelijk is welke inzet van de verschillende partners en dus ook van gemeente Enschede verwacht wordt, welke kosten daarmee samenhangen en of er dekking voor deze kosten is. Wij zien hier graag een nadere uitwerking van.	Deels overnemen	De financiële middelen voor uitvoering van het RES proces worden op basis van het NP RES beschikbaar gesteld door de rijksoverheid. Deze middelen dekken de kosten van de uitvoering van de EST 2.0. In de startnota zijn afspraken gemaakt over het beschikbaar stellen van personele capaciteit voor de uitvoering van de RES. We zullen een tekst met deze strekking opnemen in hoofdstuk 3 van de EST 2.0.
Haaksbergen	Algemeen	Proces	Wij zijn van oordeel dat de EST 2.0 geen opvolger is van de RES 1.0 en hiertoe overwegen we als volgt. De RES 1.0 betreft een kader (zoals een visie of strategie) waarin onze regionale opgaven met betrekking tot de opwek van wind- en zonne-energie en de warmtetransitie zijn vastgesteld. Onder de RES 1.0 hangen voortgangsdOCUMENTEN die de stand van zaken in het bereiken van voornoemde regionale doelen benoemen. Een voortgangsdOCUMENT heeft een cyclus van twee jaar. In het voorjaar van 2023 heeft de RES Twente een voortgangsrapportage opgeleverd. Naast een tweejaarlijks voortgangsdOCUMENT kan sprake zijn van een herijking van een regionale energiestrategie. In deze herijking neemt een regio aangepaste of nieuwe plannen of kaders op. Indien de EST 2.0 een opvolger is van de RES 1.0, dient de EST 2.0 een herijking te zijn van een regionale energiestrategie. De EST 2.0 kan geen herijking zijn van de RES 1.0 omdat in de EST 2.0 geen regionale opgaven met betrekking tot de opwek van wind- en zonne-energie en/of de warmtetransitie zijn opgenomen. Bovendien wordt een visie of strategie, ingevolge art. 147 jo art. 108 Gemeentewet, vastgesteld door uw raad. Het bestuursorgaan dat een visie of strategie vaststelt, is ook bevoegd deze te wijzigen of in te trekken.	tekst aanpassen	We zijn het met de gemeente Haaksbergen eens dat de EST geen rechtstreekse opvolger is van de RES 1.0. De EST wordt daarom als intentieverklaring gezien om vervolg te geven aan regionale samenwerking op het gebied van de energietransitie. Bijvoorbeeld door gezamenlijke uitwerking van scenario's voor een decentraal energiesysteem waarbij de opwek van duurzame energie en het verbruik ervan veel meer lokaal en regionaal aan elkaar gekoppeld (decentraal) worden. Dit is complex, gaat over gemeente grenzen heen. Dat vraagt om regie en regionale samenwerking.
Haaksbergen	Algemeen	Proces	Programma onder de Omgevingswet U geeft aan dat de EST 2.0 een programma betreft onder de Omgevingswet die maakt dat het college bevoegd is deze vast te stellen. Een programma onder de Omgevingswet betreft een instrument voor drie fases in een beleidscyclus, namelijk beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking en uitvoering. Een dergelijk programma dient een strategisch doel, welke vastligt in een kader (visie of strategie). Het doel van de EST 2.0 is elkaar geen beleidsdoelen op te leggen maar 'producten' te ontwikkelen. Een product is -onder meer- een regionale visie, gezamenlijk beleid of een communicatiestrategie (raadsbevoegdheden). De inhoud van de EST 2.0 en de aanbiedingsbrief duiden hier niet op, maar indien bedoeld is dat de EST 2.0 onder de RES 1.0 valt als programma, is de naamgeving opmerkelijk.	Overnemen	Correct punt. We hebben dit overgenomen; in de EST wordt geen relatie meer gelegd met de Omgevingswet.
Haaksbergen	Algemeen	Proces	'Coalition of the willing' Onder 2.2 van de EST 2.0 wordt gesproken over een 'coalition of the willing'. Een zogenoemde 'coalition of the willing' is een samenwerkingsverband, een verbonden partij, waarbij partijen het samenwerkingsverband ook voorzien van financiële middelen. De RES Twente is momenteel geen verbonden partij. Uit de EST 2.0 blijkt dat jaarlijks een jaarplan en begroting worden vastgesteld in het opdrachtgeversoverleg voor de uitvoering van de EST 2.0. In de EST 2.0 wordt 'Opdrachtgeversoverleg' niet gedefinieerd. Het doel van deze 'coalition of the willing' is elkaar geen beleidsdoelen op te leggen, maar 'producten' te ontwikkelen. Tevens geeft u aan dat partners niet gebonden zijn aan de resultaten van de EST 2.0. Gelet op de afhankelijkheid van besluitvorming door de verschillende gemeentelijke bestuursorganen, is een partner van de RES Twente in beginsel niet op voorhand gebonden aan de resultaten van voorheen de RES 1.0 en nu mogelijk de EST 2.0, maar tevens rijst de vraag met welk doel we gezamenlijk inzet, financiën en capaciteit beschikbaar stellen voor genoemde producten. De EST 2.0 heeft het karakter van een intentieverklaring tot samenwerking. Het is echter de vraag of een extra overlegstructuur iets toevoegt aan oplossingen voor onderliggende problemen als netcongestie, gezamenlijk gebruik van warmtebronnen en het realiseren van lokaal eigendom. Door vrijblijvend met elkaar in gesprek te blijven, zal het zicht op het behalen van daadwerkelijke resultaten vertroebelen en de deelname veel bestuurlijke- en ambtelijke capaciteit kosten.	Deels overnemen	De EST wordt als intentieverklaring gezien op basis waarvan uitvoering wordt gegeven. Een intentieverklaring gaat uit van een vrijwillige samenwerking maar dat is niet vrijblijvend. Er wordt opnieuw gekeken hoe de RES organisatie moet worden vormgegeven.

Haaksbergen	Algemeen	Proces	Link met gerealiseerde opgaven In de RES 1.0 zijn de regionale opgaven met betrekking tot de opwek van wind- en zonne-energie en de warmtetransitie vastgesteld. Haaksbergen heeft beleid vastgesteld en omgevingsvergunningen verleend voor zonnevelden en beleid vastgesteld en programmeringsafspraken gemaakt met Gedeputeerde Staten van Overijssel voor windparken. Provinciale Staten van Overijssel heeft op 7 oktober 2024 gewijzigd beleid vastgesteld voor wind- en zonne-energie. De EST 2.0 geeft aan dat ingevolge het gewijzigd provinciaal beleid de grondslag ontbreekt voor de RES 2.0 zoals deze was voorgenomen. Voorgaande laat echter onverlet dat de opgaven nog steeds actueel zijn en voor de warmtetransitie nog steeds een grondslag is voor een regionale opgave. In de EST 2.0 missen wij de link met gerealiseerde opgaven, wet- en regelgeving (waaronder provinciaal beleid) en eventuele gemaakte provinciale afspraken op de nog steeds actuele opgaven.	Eens maar geen tekstwijziging	De ruimtelijke uitwerking en invulling van regionale doelen voor windenergie en zonnevelden maken geen onderdeel meer uit van de EST. Dit is opgenomen in provinciaal beleid en in programmeringsafspraken tussen provincie en gemeenten, waarbij de RES-geen partij is. In de voortgangsrapportage (bijlage A) wordt van alle in de RES 1.0 opgenomen regionale beleidsdoelen aangegeven wat de stand van zaken qua uitwerking en invulling is. In hoofdstuk 3 wordt in het uitvoeringsprogramma aangegeven hoe we verder invulling geven aan de regionaal vastgestelde beleidsdoelen, met uitzondering van windenergie en zonnevelden. In het jaarplan zal helder weergegeven worden hoe dit vorm gegeven wordt.
Hellendoorn	Algemeen		Algemene beoordeling: college heeft een positieve houding t.a.v. deze EST2.0 en ziet de meerwaarde om op diverse werkterreinen de samenwerking te zoeken gaat ons gezamenlijk, maar ook onze gemeente, zeker wat brengen: het ontsluit slagkracht, bevordert de samenwerking en verbindt	Voor kennisgeving aannemen	
Hellendoorn	Algemeen		Op 9 okt heeft PS de motie 'Motie hersteld vertrouwen wint' aangenomen. Deze roept op om vanuit het moeizame RES-proces de (werk)relatie Prov. en Gem (ook in relatie tot inwoners) verbeteren als het om rol-, taakverdeling en invulling van verantwoordelijkheden gaat m.b.t. huidige windprojecten en toekomstige projecten. De uitwerking v.d. motie ligt bij de provincie. De uitwerking van dit programma dient (beter) geborgd te worden in deze EST2.0	Voor kennisgeving aannemen	De concept tekst die ter consultatie is aangeboden, is opgesteld ruim voor 9 oktober 2024. Het is aan GS de motie uit te werken en als standpunt van de provincie in te brengen in het besluitvormingstraject voor de EST. Het BBO RES Twente heeft het standpunt ingenomen dat, in het licht van het feit dat de provincie daarop regie genomen heeft, dat de ruimtelijke inpassing van wind- en zonneprojecten geen onderdeel meer uitmaken van de Twentse RES opgave.
Hellendoorn	Algemeen	Samenvatting	We noemen dit document een strategie, wat klinkt als een beleidsdocument. Toch is het de bedoeling om een uitvoeringsprogramma / samenwerkingsagenda te hebben. De naam dekt de lading niet. Toch maar een andere naam kiezen?	geen aanpassing tekst	We zijn het eens met de constatering dat de naam de lading niet dekt. De naam is gekozen op grond van het verzoek van het BBO om binnen de kaders van het NP RES te blijven, maar wel het verschil met de RES 1.0 te markeren. Als dit een zwaarwegend punt is, kan het BBO besluiten een andere naam te kiezen, mits deze binnen het NP RES ook te verantwoorden is.
Hellendoorn	Algemeen	2.2 Samenwerkingsafspraken	In 2.2 staat 'Als de Provincie of Rijksoverheid op een onderwerp de regie claimt, is dat geen onderwerp (meer) waarover.... afspraken kunnen worden gemaakt'. Dit is een (logische) reactie of lering uit het proces RES 1.0. Toch zal het grote thema van energie(transitie) de inzet vragen van diverse bestuurslagen. Dat vraagt om een hechte samenwerking in de uitvoering, ook al zou één van de partners de regie nemen. Dat vereist dus ook duidelijke afspraken over rollen en bevoegdheden van de diverse partners. Dit dient als prioriteit in het uitvoeringsproces opgepakt te worden.	deels overnemen	Het gaat in deze tekst nadrukkelijk over het maken van (regionale) afspraken. Het NP RES is gestoeld op het principe van gelijkwaardige samenwerking. Dat betekent concreet dat, als de RES-partners in de toekomst gezamenlijk regionale afspraken maken, de afzonderlijke RES partners ook zelf verantwoordelijk zijn voor naleving en invulling van gemaakte afspraken. Voorstel is om te werken als 'coalition of the willing' wat concreet betekent dat we elkaar geen beleidsdoelen opleggen, maar gezamenlijk 'producten' ontwikkelen. De RES-partners maken uiteindelijk zelf de keuze of ze een gezamenlijk ontwikkeld 'product' overnemen, of niet. Het gezamenlijk ontwikkelen betekent niet dat partners ook op voorhand aan het resultaat daarvan gebonden zijn. Een afbakening van rollen, taken en verantwoordelijkheden is het resultaat van een gezamenlijke verkenningen van samenwerking.
Hellendoorn	Algemeen	2.3 Samenwerking bij uitvoeringsvraagstukken	De afspraken omvatten de terreinen Warmtetransitie, Netcongestie-oplossingen en Lokaal eigendom en in de inleiding wordt gezegd dat '....deze een die een gemeentegrens-overschrijdende blik vereisen en die zo complex zijn dat het nuttig is gezamenlijk capaciteit en expertise te organiseren'. Welke terreinen zouden ook in beeld komen om gezamenlijk aan te werken, maar zijn (nog) niet gekozen? A35 Duurzaamheidsroute wordt bijv. niet genoemd (is hieronder uitgewerkt)	geen aanpassing tekst	We richten ons op het verkennen van samenwerking bij uitvoering van ambities die volgen uit de RES 1.0 c.q. het NP RES. Het is inderdaad denkbaar dat ook gemeentegrensoverschrijdende samenwerking nuttig is op andere energiethema's, maar wensen in die richting zijn door de RES Twente partners niet naar voren gebracht. Projecten (zoals de Duurzaamheidsroute A35) kunnen onder de toekomstige samenwerking in de uitvoering vallen als uit de verkenning blijkt dat dit door partners wenselijk wordt gevonden.

Hellendoorn	Netcongestie		3.1 actie 3: Verkenning organisatie netcongestie oplossing. Svp toevoegen aan deze belangrijke Actie: strekking overnemen -Naast de projecten die via netbeheerders/Energyboard aangedragen worden, lopen er momenteel concrete onderzoeken en congestie-voorstellen op diverse bedrijventerreinen. Gezien de urgentie van de netcongestie problematiek dienen deze projecten concreter door de regio gefaciliteerd en financieel geholpen worden, dit dus aanvullend op de Regiodeal-gelden en - organisatie. - Aansluiting zoeken bij Twenteboard waar bedrijfsleven ook wordt gemobiliseerd om oplossingen aan te dragen - Het verkrijgen van groepscontracten is wederom uitgesteld (naar 1 jan 26). komende tijd (dus) benutten om met netbeheerder(s) de verwachtingen rondom de komst van dit contract voor te bereiden: hoeveel ruimte wordt gemiddeld ingeleverd en is dat haalbaar/wenselijk? ontwikkel 'kengetallen' voor een gezond groepscontract. - Onderzoeken welke rol kunnen batterijen t.b.v. opslag elektriciteit of warmte op straat/ buurt/wijkniveau kunnen spelen - De planning echter versnellen: de gestelde termijn van jun 25 tm dec 26 vervroegen naar jan 2025. Reden: Netcongestie gaat onze dagelijkse levens in hoge mate bepalen. meer prioriteit op dit onderwerp is nodig		Wij zijn het eens met de oproep meer urgentie en activiteiten te richten op netcongestieproblematiek en zullen de tekst daar op aanpassen. Bij het verkennen van de samenwerking bij netcongestie-maatregelen kunnen de genoemde aandachtspunten en partijen worden meegenomen, maar het lijkt ons niet wenselijk op de uitkomst van een verkenning vooruit te lopen. Er is commitment over het besluitvormingstraject voor de EST en we verkennen de mogelijkheden om de activiteiten die volgen uit de EST naar voren te halen.
Hellendoorn	Lokaal Eigendom		College is blij te zien dat dat Lokaal Eigendom een centraal thema is geworden en aandacht krijgt in het programma	voor kennisgeving aannemen	
Hellendoorn	RWT		3.2 actie 5: Verdiepende verkenning Regionaal Warmtenet (RWT) de Aanpak uitbreiden met als doel een wisselwerking tot stand te brengen: - zorgdragen dat andere (plattelands)gemeenten delen in de opgedane kennis (van grote warmtenet-projecten) en de beschikbaar gestelde subsidies - wat kunnen (grote) warmtenetprojecten (RWT) leren van een (kleine) warmtegemeenschap, nu hiertoe een werkgroep is opgericht?	overnemen	
Hellendoorn	Biogas/groengas		de Aanpak uitbreiden met gemeente Hellendoorn. Er is toegezegd dat wij ook deel kunnen nemen aan de biogas-coalitie	overnemen	
Hellendoorn	Hoofdstuk 3	Intervisie wind	Er zijn geen acties verbonden aan het samenwerkingsthema Lokaal Eigendom, terwijl er op gebied van (wind)ontwikkeling veel uitgewerkt moet worden door diverse partijen (gemeenten, netbeheerders, provincie (EFO). Gaandeweg 2024 is een 'intervisiegroepje wind' ontstaan, om kennis van de projecten/onderwerpen te delen. Nu nagenoeg alle gemeenten met wind-initiatieven te maken krijgen, leeft wellicht breder de behoefte om deze afstemming/intervisie breder op te zoeken. Voorstel is dan ook om een actie aan het uitvoeringsprogramma toe te voegen primaire aanpak/doel: delen van onderwerpen en best-practices waar gemeenten of andere spelers (coöperaties) mee te maken hebben, eventueel opgedeeld naar fase van het project. Hier ook een coördinator voor aanstellen?	Overnemen	In de nieuwe werkstructuur is voorzien in het coördinatorschap op dit onderwerp.
Hellendoorn	Hoofdstuk 3	A35	A35 duurzaamheidsroute wordt niet genoemd als een terrein om samen op te trekken, terwijl de SOK (met deelnemende 6 gemeenten) een duidelijke link met de RES wordt gemaakt. de verwijzing naar dit gemeentelijke samenwerkingsverband wel opnemen in dit document dus	Niet overnemen	De Duurzaamheidsroute A35 is een pilotproject van het ministerie KGG (voorheen EZK) binnen het program Energieopwekking op Rijksgrond (OER).OER Projecten hebben als doel om de uitvoering van de Regionale Energie Strategieën (RES) te ondersteunen en om de klimaatdoelen te halen. De OER-projecten starten op verzoek van de RES, maar de RES heeft in de uitvoering daarvan geen directe rol. De duurzaamheidsroute A35 wordt wel meegenomen in de monitoring van de RES.
Hellendoorn	Hoofdstuk 3	Motie lusten en lasten	Motie (vreemd aan de orde van de dag) De lasten? Dan ook de lusten! is door PS op 26 juni 2024 aangenomen en hier komt budget voor beschikbaar. Suggestie: zet dit budget gezamenlijk in voor die gemeenten die met windontwikkeling te maken hebben.	Niet overnemen	Het is aan GS om te besluiten hoe om te gaan met de motie en het beschikbare budget. Het samenwerkingsverband RES Twente heeft niet de bevoegdheid c.q. mogelijkheid hierover een besluit te nemen. Uiteraard kan de RES Twente dit signaal wel doorgeven aan GS, buiten het kader van de EST.

Hengelo	Algemeen	Proces	Raad van de gemeente Hengelo. Nu wind en zon niet langer meer onderdeel uitmaakt van de RES Twente ziet de raad niet de meerwaarde van de Energiestrategie Twente (EST) 20. Er zijn veel goede intenties opgenomen in dit document, maar niet concreet wat de samenwerking met de 14 Twentse gemeenten, de provincie en andere partners gaat brengen. Ontwikkelingen rondom netcongestie, energie-infrastructuur en het energiesysteem gaan snel, maar gemeenten gaan daar niet over. Daarom is het belangrijk om te kijken waar de verantwoordelijkheden van gemeenten liggen, welke onderdelen bij de provincie zijn belegd, welke expertise wij als gemeenten willen behouden en waar we regie op willen hebben. Er is nu in de EST 2.0 nog niet scherp beschreven wie waarvan is. Leg wel nu al in 5 zinnen vast uit wat de meerwaarde is van EST 2.0 is voor gemeenten (zie voorstel). Werk verder uit wie welke rol en verantwoordelijkheid heeft. Geef ook aan wat de rol van de gemeenteraad daarin is, zodat zij dit ook aan inwoners kunnen uitleggen.	overnemen	De voorgestelde tekst over om de meerwaarde van de EST zullen we beter tot uitdrukking laten komen. De constatering dat nog niet scherp beschreven is wat de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de RES partners zijn klopt. Op basis van de EST wordt in 2025 verkend hoe de samenwerking bij de uitvoering van de RES 1.0 kan worden georganiseerd. Een verkenning is nodig omdat hierover bij de RES partners is Twente heel verschillende beelden en gezichtspunten leven. Een duidelijk beschrijving van de taken, rollen en verantwoordelijkheden is het beoogde resultaat van de in de EST voorgestelde verkenningen.
Hof van Twente	Algemeen	Proces	Het College is tevreden met de consultatie tijdens de zomerperiode en is daarom akkoord met de tekst zoals deze na de zomer is ontvangen. Aangezien er vanuit de gemeenteraad geen opmerkingen zijn binnengekomen is er vanuit Hof van Twente geen nieuwe reactie op de EST 2.0 meer nodig. Wij wachten geduldig de rest van het proces af.	Ter kennisgeving aannemen	
LEI-Twente	Algemeen	Proces	Zoals bekend is LEI-T een samenwerking van de lokale energie-initiatieven in Twente. LEI-T heeft lokaal eigendom van lokaal ontwikkelde duurzame energieopwekking hoog in het vaandel staan. Bij de totstandkoming van RES 1.0 zijn we, ondanks onze pogingen, nauwelijks betrokken geweest. In de jaren 2022-2023 hebben we in de samenwerking met de RES-organisatie goede stappen gemaakt. We hebben een grote inzet gepleegd bij de totstandkoming van de bijdragen van de meedenktank en het inwonersforum. We hadden daardoor het gevoel dat we goed op weg waren om te komen tot een structureel overleg en samenwerking. We voelen ons daarom tekortgedaan door de publicatie van EST 2.0 in augustus, zonder enige afstemming vooraf met LEI-T.	Overnemen	We herkennen dit. Vanwege de ingezette provinciale regie op de ruimtelijke invulling van windenergie en zonnevelden, was het voor de RES Twente niet meer mogelijk daarover met andere partners, waaronder de LEI's, te overleggen of afspraken te maken. Nu de ruimtelijke invulling vastligt in provinciaal beleid en programmeringsafspraken is het zaak gezamenlijk invulling te geven aan lokaal eigendom bij wind- en zonprojecten. De EST geeft een aanzet om gezamenlijk -RES- partners en LEI's- te verkennen hoe lokaal eigendom in onderlinge samenwerking kan worden georganiseerd.
Losser	Algemeen	Proces	Wij hebben er voor gekozen om het voortliggende concept nog niet in procedure te brengen omdat er voor wat ons betreft over 2 onderwerpen vooraf duidelijkheid moet zijn en heldere afspraken moeten zijn gemaakt: 1. Hoe worden de afspraken die in de RES 1.0 zijn gemaakt afgehecht? Hoe gaat de Provincie hiermee om? Dit n.a.v. van de recentelijk door de Provincie gemaakte beleidskeuzes betreffende Zon en Wind.	niet overnemen, zie ook punt 7	In de RES 1.0 zijn regionale beleidsdoelen vastgesteld tot 2030. Deze afspraken zijn niet herijkt of herroepen en derhalve nog steeds geldig en actueel. De ruimtelijke invulling van de regionale beleidsdoelen windenergie is vastgelegd in provinciaal beleid en vormgegeven via programmameringsafspraken tussen provincie en gemeenten, waarbij de RES geen partij is. De ruimtelijke invulling van regionale afspraken zon op veld krijgt vorm via provinciaal beleid, waarbij de RES geen partij is. De uitwerking en invulling van de regionale afspraken tot op heden wordt weergegeven in bijlage A, de voortgangsrapportage. Met een voortgangsrapportage ènde EST als intentieverklaring voor verdere vormgeving van regionale samenwerking op energietransitie wordt ons inziens voldoende invulling gegeven aan de RES 1.0 opgaven, namelijk nadere uitwerking geven aan de afspraken RES 1.0 rondom warmte, lokaal eigendom, netcapaciteit, Twentse Energie Agenda.
Losser	Algemeen	Proces	2. Voordat er afspraken worden gemaakt die in de EST 2.0 worden opgenomen dient er duidelijkheid te zijn over taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en rollen van alle betrokken partijen.	zie punt 4	

Losser	Algemeen	Proces	Intussen heeft de raad van de gemeente Losser in de raadsvergadering van 15 oktober jl. een motie 'Geen onomkeerbare besluiten binnen de EST' aangenomen waar in het college wordt opgedragen: Inmiddels zijn in het Breed Bestuurlijk Overleg RES Twente van 16 oktober jl. de hierboven genoemde onderwerpen gesproken en zijn er toezegging gedaan dat deze onderwerpen in de definitieve EST 2.0 worden opgenomen. - Geen onomkeerbare besluiten te nemen binnen de Energiestrategie Twente alvorens de gemeenteraad een besluit heeft genomen over de voorliggende EST. - En geen verdere uitvoering te geven de EST, zonder vooraf goedkeuring van de gemeenteraad. Wij hebben besloten hieraan gehoor te geven. Dit betekent dat wij de definitieve EST 2.0 ter goedkeuring aan de raad zullen voorleggen. Dit zal een beperkte vertraging (circa 2 maand) ten opzichte van de oorspronkelijke planning met zich mee brengen.	Ter kennisgeving aannemen	Wij hechten er aan op te merken dat in de EST geen besluiten worden voorgesteld, laat staan onomkeerbare besluiten. Het is aan het college om te bepalen hoe zij de raad wil betrekken bij de besluitvorming. Losser geeft aan dat de planning hiervoor moet worden aangepast. Het is aan het BBO om over de planning te besluiten. Wij zullen daarvoor een aangepaste planning voorstellen.
Oldenzaal	Algemeen	Proces	Toelichting geven op welke wijze wel invulling is gegeven aan de ambities die zijn vastgelegd in de RES 1.0. Concreet afhechten zodat de stap naar een nieuwe vorm van samenwerking (EST 2.0) daar geen onderdeel meer van is.	Zie punt 3	
Oldenzaal	Algemeen	Proces	We gaan op een andere manier samenwerken. Urgentie van dossiers verschillen per gemeente. Daarom Zie punt 4 een beschrijving opnemen van rollen, taken en verantwoordelijkheden die randvoorwaardelijk zijn voor deze samenwerking.		
Oldenzaal	Algemeen	Proces	Op dit moment worden meerdere visies en beleidsstukken opgesteld die de onderwerpen in de EST 2.0 raken. Om de samenhang en volgorde van beleid te kunnen beoordelen dient een stuk "governance" aan de concept EST 2.0 te worden toegevoegd. Dit moet duidelijkheid geven in hoe visies, beleid en programma's zich tot elkaar verhouden.	Zie punt 5	
Provincie	Algemeen	Wind	De ruimtelijke kaders voor zon en wind zijn vastgesteld, maar we zijn er nog lang niet. De uitvoering voor wind moet nog plaatsvinden. Aangezien de RES nu als uitvoeringsprogramma wordt gepositioneerd is het logisch om daar samen op in te zetten door begeleiding procedures, ondersteuning lokaal eigendom, waar gewenst zelf ontwikkelen als gemeente, etc.	Niet overnemen	Het BBO heeft op 24 mei 2024 besloten dat de ruimtelijke inpassing wind- en zonne-energie geen onderdeel meer uitmaken van de RES Twente. Hierover was geen discussie. Nu de RES hierin geen partij meer is, heeft ze geen verantwoordelijkheid voor de uitvoering daarvan. In de nieuwe werkstructuur is opgenomen om samen te werken aan kennisopbouw voor windprojecten en ondersteuning van zonne-energieprojecten zonder aansluiting.
Provincie	Algemeen	Reikwijdte	De tekst lijkt op te bouwen naar een visie op decentrale energiesystemen. Maar de reikwijdte van een energiestrategie is toch breder? Daarbij past een beschouwing van alle opgaven die voor gemeenten relevant zijn om met elkaar op samen te werken en die samen de agenda bepalen, waaronder lokaal eigendom	Deels overnemen	De EST is in de eerste plaats een intentieverklaring om een vervolg te geven aan de regionale samenwerking op het gebied van energietransitie. Waaronder de uitvoering van de afspraken in de RES 1.0. Bij die afspraken zijn niet alle thema's en opgaven in het energietransitieproces betrokken. Daarnaast speelt de vraag hoe de <i>regionale</i> opgave er voor de periode na 2030 uit ziet en de wens ons daarop voor te bereiden. In de tekst wordt verhelderd waarom de uitwerking van decentrale energiesystemen bij uitstek een opgave is die regionaal moet worden ingevuld, naast opgaven waarbij het meer voor de hand ligt dat deze nationaal, provinciaal of lokaal worden opgepakt.

Provincie	Algemeen	Infrastructuur	Zowel de energievisie als de nieuwe interbestuurlijke afspraken moeten nog worden vastgesteld. Het is daarmee - zowel inhoudelijk als qua rolverdeling - nog niet helder wat de afbakening van verantwoordelijkheden is. Vanuit de problematiek rondom de energie infrastructuur wordt direct toegeschreven naar een visie en rol op decentrale energiesystemen. Echter, decentrale oplossingen is niet de enige richting om om te gaan met deze problematiek. De energie infrastructuur is een belangrijke bottleneck. De provincie ontwikkelt samen met gemeenten en netbeheerders een energievisie op opwek, gebruik, transport, conversie en opslag, binnen de kaders van die gezamenlijke visie ontwikkelen we aan aanpak, waarbij we onder meer inzetten op decentrale energiesystemen	al verwerkt	We zijn het ermee eens dat er voor het bepalen van de de opgave 2030-2050 nog veel onduidelijk is en dat het daarom nog niet mogelijk is te bepalen hoe verantwoordelijkheden en rollen moeten worden afgebakend. Wel is helder dat de provincie (ondermeer) regie heeft op het onderwerp energie-infrastructuur en daar o.a. invulling aan geeft door een energievisie voor Overijssel op te stellen, waarbij ook wordt ingezet op de ontwikkeling van decentrale energiesystemen. De uitwerking daarvan - binnen de kaders van de provinciale energievisie- is bij uitstek een taak die past bij het RES samenwerkingsverband, omdat er (sub)regionale keuzes gemaakt moeten worden die de bevoegdheden van gemeenten, provincie en waterschappen raken. Dat is met deze strekking als verwoord in de EST.
Provincie	Algemeen	Energyboard	Met betrekking tot actie drie ontbreekt een duiding hoe wordt aangesloten bij de werksporen vanuit de Energyboard waarin aan dezelfde vraagstukken wordt gewerkt. Worden zaken hier niet dubbel gedaan?	overnemen	Op 27 juni 2024 heeft het BBO een besluit genomen over de besteding van het additionele RES budget voor energie-infrastructuur, dit in aansluiting op de werksporen van de Energyboard. Actie drie gaat over het opzetten en ondersteunen van projecten binnen het werkspoor Beter Benutten.
Provincie	Algemeen	Capaciteit	Er wordt niet ingegaan op het vraagstuk van beschikbare capaciteit op het thema duurzaamheid bij partners. Dit is bij uitstek een onderwerp dat verdieping vraagt in het belang van 1. behalen van doelen en 2. effectieve samenwerking. Door enkel de financiële middelen voor de energiestrategie Twente te benoemen wordt de reële problematiek van deze inzet + de daaruit voortkomende producten/visies/ acties bij de gemeenten niet genoemd	niet overnemen	Uit de tekst blijkt helder dat het capaciteitsvraagstuk een rol speelt bij de verkenningen van samenwerking op de thema's die binnen het bereik van de RES vallen. Het is niet opportuun om het gehele thema duurzaamheid binnen het RES-domein te trekken.
Twenterand	Algemeen	Zon en wind	Opmerking vanuit gemeenteraad. Zon en windbeleid is onderdeel van de provincie geworden. Wel moeten we blijven waken over ontwikkelingen en de afspraken en besluiten die door andere overheden worden genomen. Het is te makkelijk om te zeggen dat we als gemeenten niet meer gaan over zon- en windbeleid.	Ter kennisgeving aannemen	De huidige afspraken zijn gemaakt tussen de provincie en de individuele gemeenten. Hierdoor is de regionale component weggevalen. Via de monitor volgen we de uitvoering van afspraken tussen provincie en gemeenten. In de nieuwe werkstructuur is opgenomen om samen te werken aan kennisopbouw voor windprojecten en ondersteuning van zonne-energieprojecten zonder aansluiting.
Twenterand	Algemeen	Energievraagstuk	Goed om breder en integraler te kijken naar het energievraagstuk. Betrek meer de industrie en agrariërs omdat daar nog grote stappen genomen moeten worden gedaan. Als aanvulling moet er aandacht zijn hoe het MKB energieneutraal wordt	Deels overnemen	Het betrekken van het energiegebruik van bedrijven en agrariërs is een noodzakelijk onderdeel van de ontwikkeling van decentrale energiesystemen. Dit kan meer in de tekst tot uitdrukking worden gebracht. De verantwoordelijkheid voor energieneutraliteit ligt primair bij het MKB zelf. Het verschilt per gemeente in hoeverre het MKB hierin wordt ondersteund en dit vraagstuk valt niet binnen de RES-opgave.
Twenterand	Algemeen	Lokaal eigendom	Lokaal eigendom is van belang. Maar geef ook aandacht aan lokaal 'profijt'. Waar kan dat goed landen en geborgd worden?	geen tekstaanpassing	De afspraak uit de RES 1.0 is om gezamenlijk minimaal 50% lokaal eigendom als uitgangspunt te nemen. Lokaal profijt kan onderdeel zijn van de invulling van lokaal eigendom, afhankelijk van de wijze waarop de RES-partners lokaal eigendom invullen. Kennis daarover kan gedeeld worden in de Energiewerkplaats en worden vastgelegd in de handreiking lokaal eigendom. Lokaal profijt is onderdeel van lokaal eigendom.
Twenterand	Algemeen	Kernenergie	In het burgerforum wordt kernenergie wel benoemd, maar omdat deze doelen tot 2030 zijn wordt kernenergie niet in de EST 2,0 benoemd. De voorkeur heeft om dit wel te doen, omdat er nu stappen voor de langere termijn gemaakt kunnen worden.	geen tekst aanpassing	Kernenergie maakt onderdeel uit van de Twentse Energie Agenda en de provinciale Energievisie, waardoor stappen op de langere termijn worden verankerd.
Twenterand	Algemeen	Energieagenda	Verzoek om ook verder te kijken dan 2030 en welke stappen hierbij horen, zoals kernenergie.	geen tekst aanpassing	Er worden, na instemming met de EST, scenario's voor decentrale energiesystemen uitgewerkt op basis van de Energievisie om zicht te krijgen op de regionale opgave na 2030. Hierbij in is kernenergie ook betrokken.

Twenterand	Algemeen	Aandachtspunten	Denk aan waterstofnetwerk van Duitsland en de koppeling hiervan.	Deels overnemen	Uit de tot op heden ingezette grensoverschrijdende energieprojecten blijkt dat uitwisseling van energie tussen Nederland en Duitsland buiten de energiehoofdinfrastructuur op grote juridische, technische en economische problemen stuit en daardoor niet kansrijk is. We willen wel aandacht besteden aan de kansen die grensoverschrijdende uitwisseling van energie biedt.
			Aandacht voor het verhelpen van netcongestie.	Ter kennisgeving aannemen	Het is de bedoeling van de EST om aandacht te schenken aan hoe we hierin samen kunnen werken.
			Participeren van initiatieven in energieprojecten.	Ter kennisgeving aannemen	Zie bijlage A en het punt verkenning samenwerking op lokaal eigendom.
			Overheid moet meer in de lead en regie over energieprojecten. Ook in eigenaarschap. Denk aan PPT en coöperatie	Ter kennisgeving aannemen	Het is juist de bedoeling van het RES proces om als decentrale overheden op basis van onderlinge afspraken regie te nemen in de energietransitie.
Waterschap	Algemeen	Proces	De meegezonden planning voor de vaststelling van de definitieve Energiestrategie Twente 2.0 is niet haalbaar voor Vechtstromen. Behandeling in het algemeen bestuur kan niet eerder dan in februari 2025.	planning aanpassen	We zullen het BBO een aangepaste planning voorstellen
Almelo	Bronnen en technieken	Warmte	"realisatie van een regionaal warmtenet (RWT) waarschijnlijk technisch en economisch haalbaar"; waar is deze stelling op gebaseerd, gelet op het feit dat de businesscase niet aan de AvA van Cogas wordt voorgelegd?	beantwoording vraag	De stelling is gebaseerd op de onderzoeken die zijn uitgevoerd en een verkenning die 3 gemeenten samen met het consortium hebben gedaan. De business case is nog niet zover uitgewerkt dat deze aan de AvA kan worden voorgelegd.
Enschede	Bronnen en technieken	Waterstof	Waterstof De potentiële rol van waterstof krijgt te weinig aandacht in de energiestrategie. We denken dan zowel aan de productie, afname en opslag ervan, als aan de benodigde infrastructuur. Een onderzoek naar opslagmogelijkheden van waterstof in bijvoorbeeld zoutcavernes is gewenst. Gemeente Enschede wil graag meewerken aan een dergelijk onderzoek.	tekst aanpassen	In de tekst rondom het verkennen van de samenwerking op het gebied van netcongestiemaatregelen zullen we specifiek aandacht schenken aan de rol van waterstof en energieopslag. Daarnaast kan waterstof worden toegevoegd bij de uitvoering van de Twentse Energie Agenda (verkenkend onderzoek naar potentie van waterstof in Twente).
Enschede	Bronnen en technieken	Mestvergisting	Mestvergisting Graag ontvangen we een nadere toelichting op inzet van mestvergisting en de productie van biogas. Is het nog realistisch om uit te gaan van een betekenisvolle bijdrage van mestvergisting in de regio, gezien de verwachte c.q. gewenste afname van de veestapel?	geen tekstwijziging	In de ambitie voor biogas/groengas is rekening gehouden met een vermindering van de veestapel van 50%.
Enschede	Bronnen en technieken	Warmte	In de EST 2.0 een passage opnemen waarin staat dat de subsidies vanuit het Rijk van cruciaal belang zijn voor het slagen van de EST 2.0 en het Regionaal Warmtenet Twente. En dat het wegvallen van dergelijke subsidies elke uitvoer hiervan, op voorhand, onmogelijk maakt.	Overnemen	Wellicht niet het woord subsidie gebruiken, maar rijksbijdrage.
Haaksbergen	Bronnen en technieken	Biogas/groengas	Met betrekking tot het versnellen van de productie van biogas en groengas sluiten wij graag aan bij het initiatief genoemd in 'actie 7'. In september 2024 zijn partners van de RES Twente gestart met het vormgeven van een biogas/groengas coalitie en het opstellen van een intentieovereenkomst voor een samenwerking met gemeenten Dinkelland, Hardenberg, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Tubbergen, Twenterand, Wierden, netbeheerder Cogas en Twence. Wij constateren dat wij hier geen deel van uitmaken, maar wensen tevens de mogelijkheden voor biogas/groengas te onderzoeken en dat doen we graag in samenwerking met de hierboven genoemde partners vanuit RES-verband.	Overnemen	
Haaksbergen	Bronnen en technieken	Biogas/groengas	Versnelling/vereenvoudiging van vergunningprocedures energietransitie Tenslotte roepen wij de RES Twente op zich richting rijk en provincie maximaal in te spannen tot het versnellen en/of vereenvoudigen van vergunningprocedures gerelateerd aan de energietransitie. De processen van vergunningverlening gerelateerd aan de energietransitie zijn complex van aard en (vaak) langdurig waar de wetgever heeft beoogd deze te vereenvoudigen en versnellen. Voornoemde versnelling en/of vereenvoudiging mag hierbij niet ten koste gaan van de zorgvuldigheid van de vergunningverlening en het uitvoeren van gedegen participatieprocessen	al verwerkt	Wij onderschrijven de wens tot het versnellen van vergunningsprocedures gerelateerd aan energietransitie, met behoud van zorgvuldigheid en participatie en dat het rijk aan zet is om dit op te pakken. Waar het gaat om energie-infrastructuur wordt dit onder meer via de Energyboard opgepakt in het werkspoor Sneller Bouwen. Uw suggestie heeft betrekking op de opgave biogas/ groengas, waarbij versnelling van procedures onderdeel is van de uitvoeringsagenda.

Hengelo	Pag. 8, paragraaf 1.1	De samenwerking met 14 Twentse gemeenten is logisch, maar dit moet niet leiden tot vertraging.	Ter kennisgeving aannemen	We erkennen dat regionale samenwerking mogelijk niet op alle thema's efficiënt en effectief is. Het uitwerken van scenario's voor decentrale energiesystemen leidt tot een beeld van van de onderlinge verbondenheid in het energiesysteem tussen RES-partners in Twente. Van daaruit kunnen conclusies worden getrokken over het schaalniveau waarop de samenwerking effectief kan worden ingericht. Deze uitwerking hebben we opgenomen in paragraaf 2.1 van de EST 2.0. Verder hebben we het voornemen opgenomen om te verkennen hoe de onderlinge samenwerking op de thema's netcongestie, lokaal eigendom en warmtetransitie efficiënt en effectief kan worden ingericht. Dit punt is voldoende in de tekst opgenomen. (Zie tekst in EST 2.0 pag. 9 een na laatste bullit.)
Hengelo	Pag. 8, paragraaf 1.2	Verken ook de mogelijkheid om samen te werken met Duitse grensgemeenten. Die lopen tegen de zelfde problemen aan en mogelijk kunnen we elkaar helpen.	Deels overnemen	Uit de tot op heden ingezette grensoverschrijdende energieprojecten blijkt dat uitwisseling van energie tussen Nederland en Duitsland buiten de energiehoofdinfrastructuur op grote juridische, technische en economische problemen stuit en daardoor niet kansrijk is. We willen wel aandacht besteden aan de kansen die grensoverschrijdende samenwerking biedt. Hier zullen we een tekst over opnemen in het onderdeel over netwerk/netcongestie in het uitvoeringsprogramma.
Hengelo	Pag. 9, paragraaf 1.4	1. De energietransitie vraagt om veel inzet van gemeenten, provincie, waterschap en alle lokale en regionale partijen. Het Rijk richt zich op het regionale schaalniveau om hier via de RES-samenwerking invulling aan te geven. De financieringsstromen zijn daarop afgestemd. Ook is het effectief en efficiënt om gezamenlijke capaciteit en expertise te organiseren. 2. Bij het energiesysteem van de toekomst wordt de opwek van duurzame energie en het verbruik ervan veel meer lokaal en regionaal aan elkaar gekoppeld (decentraal). Dit is complex, gaat over gemeentegrenzen heen en vraagt om regie en regionale samenwerking. 3. Hoewel windturbines en zonnevelden niet langer onder de EST 2.0 vallen is het wel belangrijk om zeggenschap te organiseren waar die energie verbruikt wordt. Vooral grotere gemeenten met een hoog verbruik en weinig opwekpotentieel kunnen dit niet alleen organiseren. Daarvoor is een regionaal schaalniveau nodig. 4. Daarnaast draagt lokaal eigenaarschap en zeggenschap over de energievoorziening bij aan de betaalbaarheid en energiezekerheid. Energiecoöperaties hebben daarvoor financiering en expertise nodig. Regionaal werken zij samen om kosten en risico's te delen. Daarbij zoeken zij de samenwerking met de RES Twente om hiervoor regionaal uniforme kaders te ontwikkelen om de positie van lokale coöperaties te versterken. 5. De opslag van duurzame energie daar waar vraag en aanbod bij elkaar komen vermindert het transport van energie en voorkomt overbelasting van het net. Dit vraagt om regionale en lokale regie. De EST 2.0 vormt de basis om de samenwerking opnieuw te definiëren en verantwoordelijkheden, rollen en taken af te baken.	Overnemen Overnemen Overnemen Overnemen Overnemen Overnemen	De tekst ziet op het formuleren van de meerwaarde en positie van de EST. We zullen deze punten overnemen in de inleiding van de EST.
Wierden	Bronnen en technieken	Warmte Het concept Energiestrategie Twente 2.0 beschrijft dat ze willen onderzoeken of een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie voor de warmtetransitie Twente kan worden opgericht. De tekst suggereert dat dit alleen geldt voor collectieve warmtesystemen. Dergelijke grootschalige systemen zijn niet altijd mogelijk in plattelandsgemeenten om daarbij aan te sluiten en daarom is het college van mening dat er kritisch moet worden gekeken in hoeverre een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie bijdraagt aan de warmtetransitie in Wierden.	tekst aanpassen	Deze opmerking is begrijpelijk. De verkenning heeft betrekking op warmtetransitie in brede zin en is juist bedoeld om te verkennen of en op welke wijze RES-partners willen samenwerken. Het staat dus niet op voorhand vast dat het om collectieve warmtesystemen gaat of om een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie. Dit zullen we verhelderen in de tekst.

Wierden	Bronnen en technieken	Warmte	In het uitvoeringsprogramma van deze Energiestrategie Twente 2.0 wordt er gesproken van het opstellen van een bronnenstrategie. Het is belangrijk dat er gekeken wordt hoe deze strategie zich verhoudt tot het warmteprogramma die elke gemeente nu moet opstellen, in plaats van een nieuw transitievisie warmte. De bronnenstrategie zal belangrijke input geven voor het warmteprogramma. Het college is van mening dat de bronnenstrategie goed moet onderzoeken in hoeverre bepaalde bronnen beschikbaar zijn en waar in de regio de meeste potentie ligt. Bijvoorbeeld de mogelijkheid om biogas of groengas in te zetten als een alternatieve warmtebron is niet overal.	Overnemen	De bronnenstrategie heeft als doel om input te leveren voor het opstellen van warmteprogramma's en wijkuitvoeringsprogramma's van de individuele gemeenten.
Wierden	Bronnen en technieken	Warmte	Het college is voorstander om de mogelijkheid om waterstof in te zetten als alternatief voor aardgas in Twente verder gezamenlijk te onderzoeken.	geen tekstwijziging	Dit wordt verkend in de bronnenstrategie.
Wierden	Bronnen en technieken	Kernenergie	Kernenergie De gemeente Wierden vindt de lobby naar mogelijkheden voor kleinschalige kernenergie belangrijk. Dit heeft geleid tot de inbreng van de volgende reactie op de concept Energiestrategie Twente 2.0 tijdens de gemeenteraadsvergadering van 11 november 2024: "Als actiepunt opnemen in Hoofdstuk 3 Uitvoeringsprogramma 2025-2026 dat de gezamenlijke gemeenten van Twente actief blijven lobbyen voor de toepassing van kleinschalige opwek van kernenergie als alternatief, teneinde te komen tot de wettelijke doelstellingen van CO2-reductie".	Niet overnemen	Kernenergie maakt geen onderdeel uit van de opgave voor 2030 en valt derhalve buiten het bereik van het RES-proces. Dit gaat wellicht spelen voor de periode na 2030. De provincie en het rijk doen op dit moment een verkenning naar de potentie van SMR's. Wij wachten de resultaten af.
LEI-Twente	Lokaal eigendom	Proces	U schrijft een belangrijke rol toe aan de lokale energie Initiatieven bij de vormgeving van lokaal eigendom. Dat is in lijn met onze hoofddoelstelling: lokaal opgewekte energie met lokaal eigendom. Daarbij richten we ons niet alleen op zon- en windenergie, maar ook op de warmtetransitie. Gelukkig lezen we in EST 2.0 "Uiteraard nemen we de initiatieven die verschillende RES-partners, de Lokale Energie Initiatieven-Twente (LEI-T) en Energie Coöperatie Overijssel (ECO) al genomen hebben mee in deze verkenning.". We dringen er daarom bij u op aan LEI-T weer nauw te betrekken bij de verdere uitwerking en uitvoering van de energietransitie in Twente. Een eerste stap daarbij is het overleg met ons weer op te pakken	ter kennisgeving aannemen	Eens
Wierden	Lokaal eigendom	Onderzoeksvoorstel	Lokaal eigendom In het RES-verband is er vaak gesproken over de verankering van lokaal eigendom. Het concept Energiestrategie Twente 2.0 richt zich op de mogelijkheden die er zijn zodat lokaal eigendom ook daadwerkelijk van de grond komt. Hier zouden ze in RES-verband verder vorm aan willen geven door te verkennen welke organisatie mogelijkheden er zijn rondom dit thema. Echter, lokaal eigendom is op dit moment niet juridisch afdwingbaar. Initiatiefnemers bij grootschalige energieopwekking projecten hebben (slechts) een inspanningsverplichting. Het college stelt dan ook voor om als onderdeel van het uitvoeringsprogramma in dit conceptstuk op te nemen om de mogelijkheden te onderzoeken hoe lokaal eigendom wel juridisch afdwingbaar kan zijn bij dergelijke projecten.	Deels overnemen	Een aantal amendementen en moties met betrekking tot de Energiewet leiden mogelijk tot een betere juridische afdwingbaarheid van lokaal eigendom. Een interdepartementale werkgroep is doende om te beoordelen hoe de amendementen en moties zich verhouden tot de Omgevingswet. We wachten het resultaat daarvan af en zullen de handreiking lokaal eigendom -als onderdeel van de RES Twente- daarop actualiseren.
Waterschap	Inleiding blz. 5 & 6		Waterschap Vechtstromen onderschrijft de onderwerpen uit de concept Energiestrategie Twente 2.0. Het waterschap ziet het belang en de meerwaarde van betrokkenheid bij de Energiestrategie Twente	Ter kennisgeving aannemen	
Waterschap	Samenvatting blz. 8		Opgemerkt wordt dat dat de taken en rol van het waterschap anders zijn dan van gemeenten en de provincie. (reactie op de genoemde uitgangspunten, maar ook in algemene zin)	Ter kennisgeving aannemen	Dit is een correcte constatering. Het waterschap maakt overigens wel onderdeel uit van de interbestuurlijke afspraken die de basis vormen voor het NP RES.

Enschede	hfdst 1		Begrip zelfbinding In hoofdstuk 1 worden de uitgangspunten van het RES proces genoemd. Een van deze uitgangspunten betreft het begrip zelfbinding. De programmamanager van de RES heeft in de raadsbespreking een duidelijke uitleg gegeven over dit begrip. Maar het lijkt ons goed om deze context ook in de tekst van de Energiestrategie Twente op te nemen.	Overnemen	Opnemen in hoofdstuk 1 en in paragraaf 2.2
Provincie, ambtelijk	Bijlage A - 1.2 Gerealiseerde opwek en invulling restopgave	Tekst is onjuist	Ook de initiatieven die onlangs ingediend zijn, maar nog niet in behandeling genomen, kunnen opnieuw worden ingediend om mee te dingen in de planologische medewerking.	Overnemen	
Provincie, ambtelijk	Pagina 21	Tekst is onjuist	De bevoegdheid voor Windpark Langeveen is, op verzoek van de gemeente Tubbergen, overgedragen.	Overnemen	
Provincie, ambtelijk	Pagina 21	Tekst is onjuist	Deze initiatieven moeten ook tijdens de opengestelde periode een nieuw verzoek in dienen. Deze worden niet al meegenomen	Overnemen	
Borne	Uitvoeringsprogr ramma	tekst ontbreekt	In het Uitvoeringsprogramma zijn de acties voor de komende twee jaar opgenomen. Met op te leveren producten en met tijdsplanningen. We missen in het Uitvoeringsprogramma een monitoring van de voortgang en een rapportage van die voortgang. Ons voorstel is hier in het definitieve ontwerp aandacht aan te besteden.	Overnemen	Toevoegen van het punt monitoring en rapportage aan hoofdstuk 3.
Borne	Uitvoeringsprogr ramma	tekst ontbreekt	De acties die opgenomen zijn in het Uitvoeringsprogramma betreffen vooral verkenningen en onderzoeken voor de komende twee jaar. Het leest nu alsof de verkenningen een doel op zich zijn. In onze beleving moeten de verkenningen en onderzoeken een middel zijn tot doelrealisatie. Het neerzetten van de doelrealisatie per gedefinieerde actie mag wat ons betreft steviger in het Uitvoeringsprogramma opgenomen worden.	Deels overnemen	In de inleiding op hoofdstuk 3 zal daar aandacht aan geschonken worden
Waterschap	Uitvoeringsprogr ramma		Het waterschap wordt graag betrokken bij de acties uit het Uitvoeringsprogramma 2025-2026, mits die voor het waterschap relevant zijn. Het bestuursakkoord 'Noaberschap verbindt' is het vertrekpunt voor de inbreng van waterschap Vechtstromen in het Uitvoeringsprogramma.	Ter kennisgeving aannemen	Fijn om te horen dat het waterschap hierin meedenkt. We maken hier graag afspraken over.
Borne	Bijlage A3.1	doelaanpassing	In bijlage A3.1 wordt de voortgang in de ontwikkeling van een Regionaal Warmtenet Twente beschreven. We zien graag een aanpassing van het doel waarmee de gemeente Borne, Enschede en Hengelo een koersdocument opstellen. Het doel van het koersdocument is het ontwikkelen van een visie op welke wijze de drie gemeenten een rol kunnen nemen in de totstandkoming van collectieve warmtesystemen. Vanuit de context dat voor een groot aantal wijken in deze gemeenten collectieve warmtevoorzieningen als voorkeursoptie gelden, dat een regionale warmtestructuur in Twente haalbaar lijkt, en dat de wetgeving gemeenten meer bevoegdheden geeft om betrouwbare en betaalbare duurzame warmtevoorzieningen te ontwikkelen.	Overnemen	